

Det Europæiske Institut
til Forbedring af
Leve- og Arbejdsvilkårene

Den anden europæiske undersøgelse af livskvalitet – Første undersøgelsesresultater

> Resumé <

‘Hvordan fremmes den sociale velfærd for alle EU-borgere bedst i et samfund præget af globalisering? ... Særligt nødvendige politiske initiativer som “Vækst og beskæftigelse”, Lissabonstrategien og bestræbelserne på at forbedre konkurrenceevnen er ikke mål i sig selv – men derimod midler til at nå et andet mål, nemlig de europæiske borgeres velfærd.’

Den sociale virkelighed – status over situationen – Kontoret for Europolitisk Rådgivning, Høringsdokument, 2007

Baggrund

Den europæiske undersøgelse af livskvalitet udgør et unikt forsøg på at udforske livskvaliteten i en lang række lande. Den er en væsentlig kilde til information, der sætter fokus på de social- og finanspolitiske udfordringer, som EU står over for efter de to seneste udvidelsesrunder. Undersøgelsen tegner et enestående billede af den sociale situation i det udvidede EU, et billede, der indeholder både objektive og subjektive elementer.

Det er klart, at begrebet “livskvalitet” omfatter et meget bredt spektrum af politiske interesser, hvor der er et særligt behov for at kortlægge og forstå forskelle, der er begrundet i alder, køn, helbred, indkomst, socialklasse og region. Eurofound's arbejdsprogram lægger ligeledes vægt på behovet for at koble vurderingen af livskvalitet sammen med ændrede arbejdsbetingelser, balancen mellem arbejde og fritid og social samhørighed, og moderniseringen af de sociale beskyttelses- og velfærdstjenester.

Eurofound's strategi fokuserer derfor bredt på livskvalitet i stedet for snævert på levevilkårene – og ser primært livskvalitet i relation til det råderum, det enkelte individ har til at forfølge sine egne ambitioner. Undersøgelsen udviklede sig som et værktøj både til dokumentation og til analyse af den sociale situation i Europa og således til informationskilde i den socialpolitiske debat om spørgsmål som f.eks. ændrede familiestrukturer, social udstødelse og den demografiske udfordring.

De vigtigste resultater af den anden europæiske undersøgelse af livskvalitet vil blive offentliggjort i foråret 2009, efterfulgt af en række mere detaljerede rapporter om centrale politiske emner.

De væsentligste konklusioner

En stigende velfærd for de europæiske borgere er en primær målsætning i EU's grundlæggende retsprincipper, som en lang række europæiske landes institutioner og tjenester beskæftiger sig med. Disse økonomiske og sociale beskyttelsessystemer er i sig selv under stadig forandring for at imødekomme nye behov, og det er klart, at der nu er betydelige forskelle samt ligheder mellem EU's medlemsstater. Eksempelvis har Malta og Slovenien visse lighedstræk med landene i Vesteuropa, mens borgerne i Middelhavslandene Grækenland, Italien og Portugal ofte har holdninger og erfaringer, der læner sig op ad dem, der findes i de nye medlemsstater, og som de ikke deler med f.eks. de nordiske lande.

Variationerne med hensyn til f.eks. tilfredshed med tilværelsen og holdninger til fremtiden – i eller mellem landene indbyrdes – afspejler de betydelige uligheder i levevilkårene og i opfattelsen af dagligdagen. Navnlig er der store udsving i velfærden i de tidligere socialistiske lande mellem sociale og demografiske grupper: Der er markante skævheder i forhold til lavindkomstgrupperne, og ældre mennesker synes at være mindre tilfredse med deres situation.

Livskvalitet afspejler ikke blot forhold, der er relative i forhold til andre; den europæiske undersøgelse af livskvalitet dokumenterer mange tilfælde af specifikke afsavn og af mennesker, der er dårligt stillet – f.eks. manglen på tilstrækkelige vaske- og toiletfaciliteter i dele af nogle lande. Det er klart, at ejerskab af fast ejendom ikke i sig selv er nogen garanti for en vis levestandard, hvilket kommer klart til udtryk i det betydelige antal ejerboliger i nogle nye medlemsstater, hvor der er et behov for vedligeholdelse og reparation.

Uanset eventuelle materielle problemer falder det i øjnene, hvor central en rolle familien spiller i alle lande, både som et grundlæggende middel til social integration og som en kilde til tilfredshed i dagligdagen. Det er også vigtigt at forholde sig til, hvor ofte mennesker beretter om problemer med at få deres ansvar for familien til at hænge sammen med kravene på arbejdsmarkedet. I denne henseende er der her muligheder for nye udviklinger inden for arbejdspladspolitikker samt lokale tjenester.

Tilfredshed med familie- og privatlivet er generelt højere end tilfredsheden med centrale offentlige tjenester. En stor del af befolkningsgrupperne melder om vanskeligheder med at få adgang til sundhedstjenesterne og er bekymrede for kvaliteten af social- og sundhedssektoren. I relation til en aldrende befolkning i Europa – og især i relation til ældre menneskers generelt dårlige helbred og handicap i de nye medlemsstater – udgør dette en væsentlig udfordring.

Kvaliteten i samfundet, både lokalt og mere generelt, er et grundlæggende element i livskvalitet. Resultaterne af den europæiske undersøgelse af livskvalitet for så vidt angår social tillid og opfattelsen af sociale konflikter understreger det presserende behov, der er for at tage fat på spørgsmål vedrørende sociale relationer og social samhørighed.

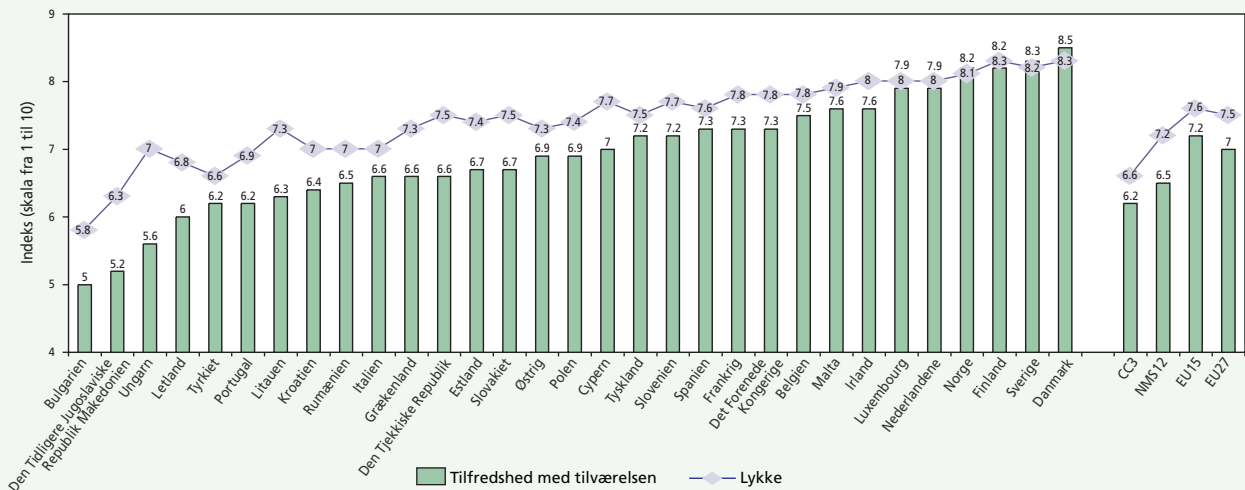
Sociale forandringer er generelt langsomme og vanskelige; samfundet står imidlertid over for stigende udfordringer i en tid med økonomisk uro og den stigende risiko for social ustødelse.

Tilfredshed med tilværelsen

Europæere er generelt tilfredse og glade for tilværelsen. På en skala fra ét til ti er gennemsnittet for EU27 med hensyn til tilfredshed med tilværelsen 7 og 7,5 for lykke. Ikke desto mindre varierer graden af tilfredshed med tilværelsen og også graden af lykke betydeligt fra land til land. Graden af lykke er højere end graden af tilfredshed med tilværelsen. Forskellen mellem de to er især stor i lavindkomstlandene, nemlig de tre kandidatlande (CC3) og de 12 nye medlemsstater (NMS12). Dette sætter fokus på indikatorernes forskellige karakter: lykke er mere følelsesbetonet og er i mindre omfang påvirket af levestandarden, mens tilfredshed med tilværelsen er mere påvirket af socioøkonomiske omstændigheder.

Forskelle i tilfredsheden med tilværelsen findes til stadighed imellem sociale og økonomiske grupperinger i landene.

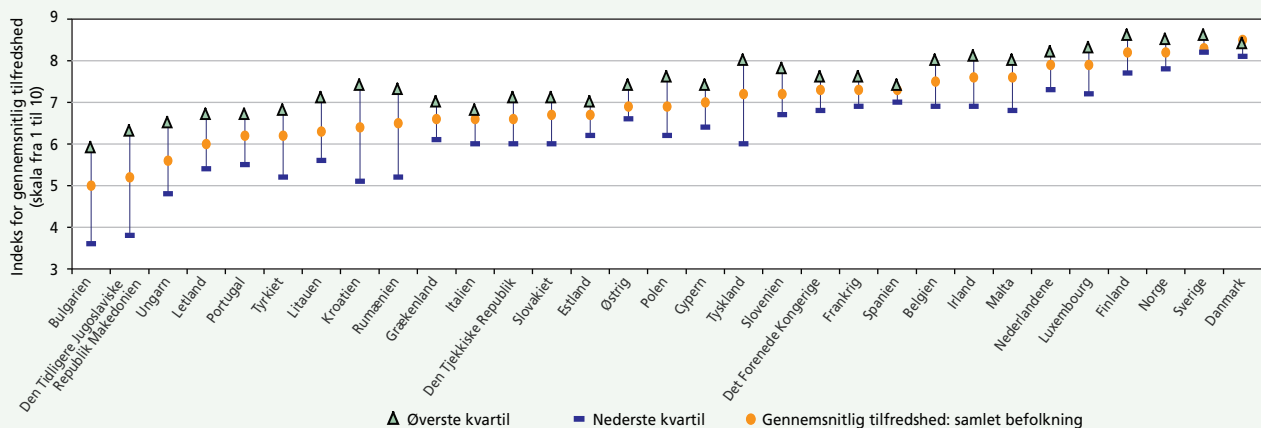
Figur 1: Indeks for tilfredshed med tilværelsen og lykke, efter land

Spørgsmål 29: Generelt set, hvor tilfreds er du med dit liv i dag? Skala fra 1 ("meget utilfreds") til 10 ("meget tilfreds"). Spørgsmål 42: På en skala fra 1 til 10, hvor lykkelig er du alt i alt? 1 betyder, at du er "meget utilfreds", og 10 betyder, at du er "meget lykkelig".

Kilde: EQLS 2007 for alle tal i denne oversigt.

Figur 2: Gennemsnitlig tilfredshed med tilværelsen, efter indkomstkvarantil

Spørgsmål 29: Generelt set, hvor tilfreds er du med dit liv i dag? Du bedes angive dit svar på en 10-punktskala, hvor 1 betyder ("meget utilfreds") og 10 betyder ("meget tilfreds").

Der fremkommer en række generelle resultater.

- Folk med højere indkomst, godt helbred, velbetalte jobs og højere uddannelsesniveau er, ikke overraskende, mere tilfredse, mere lykkelige og har en større fornemmelse af at have realiseret sig selv.
- Dem, der lever sammen med en partner og har børn, beretter også om en større grad af tilfredshed.
- Disse forskelle er meget mere udtalte i NMS12. I disse lande spiller alder også en mere betydelig rolle, og yngre mennesker er meget mere tilfredse, muligvis i konsekvens af de politiske og sociale forandringer i mange af landene i NMS12, der har åbnet op for flere muligheder for yngre borgere end for den ældre generation.

Optimisme

På spørgsmålet om fremtiden sagde 55 % af EU-borgerne, at de var meget optimistiske, med meget få forskelle mellem de samlede gennemsnit for de to landegrupper – EU15 og NMS12. Forskellene mellem EU-landene og mellem landegrupperne indbyrdes er imidlertid store.

- I alle fire nordiske lande (der scorer højest med hensyn til optimisme) sagde mere end tre fjerdedel af respondenterne, at de var optimistiske omkring fremtiden.
- I andre 20 lande har halvdelen eller lidt over halvdelen af respondenterne positive forventninger til fremtiden, herunder nogle NMS12-lande, der scorer meget højt – Polen, Slovenien, Malta og Estland. Desuden tilhører alle CC3-landene denne gruppe.
- I tre EU15-lande (Frankrig, Italien og Portugal) var mindre end halvdelen af respondenterne optimistiske med hensyn til fremtiden. Det samme gælder for fire af NMS12-landene – Den Tjekkiske Republik, Bulgarien, Ungarn og Slovakiet. Ungarn har den laveste andel af

optimister blandt alle 31 lande med flere mennesker, der angiver at være pessimistiske end optimistiske.

Subjektiv trivsel

Den generelle subjektive trivsel måles efter tilfredshed, lykke og livsudfoldelse.

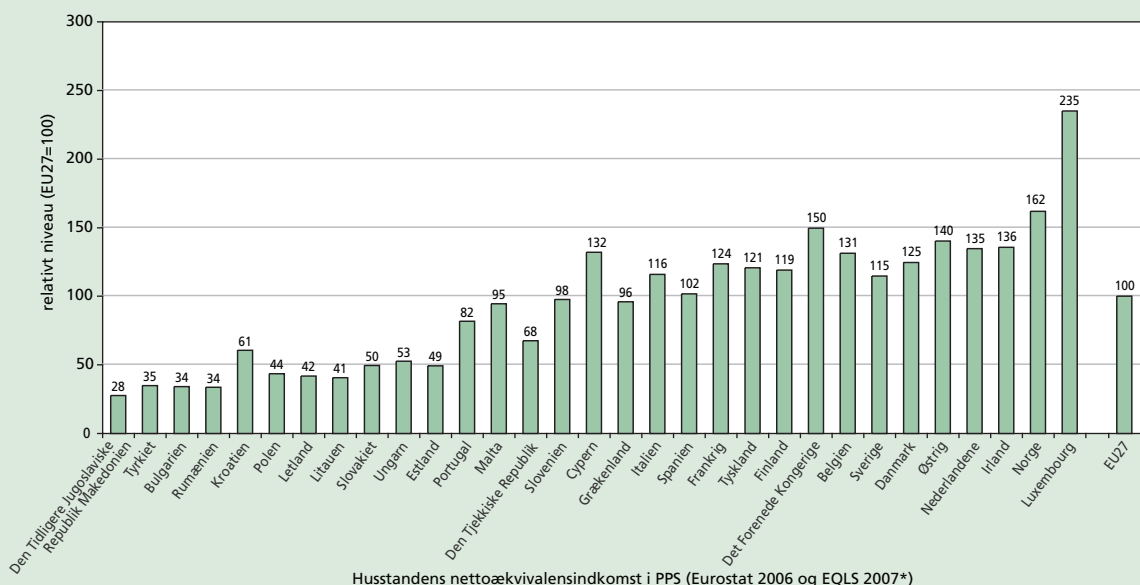
- Der er en mindre grad af trivsel i de fleste NMS12-lande og CC3-lande i sammenligning med EU15.
- Der er inden for EU15 store variationer. Nordiske lande beretter om de højeste niveauer af tilfredshed, lykke og livsudfoldelse, hvorimod Grækenland, Italien og Portugal ligger tættere på niveauerne for NMS12.
- Imidlertid er NMS12 heller ikke nogen homogen enhed: Bulgarien, Ungarn, Letland og Litauen udviser ekstraordinært lave niveauer for trivsel, hvorimod Slovenien og Malta ligger på niveau med EU15.

Indkomst og afsavn

En væsentlig dimension af menneskers livskvalitet er deres levestandard som udtrykt i deres husstandsindkomst. Efter denne målestok er forskellene i Europa meget store: i EU27 har Bulgarien og Rumænien husstandsindkomster, der er næsten lige så lave som i kandidatlandet Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien. Europas mest velstående medlemsstater befinder sig blandt EU15, som alle ligger over EU-gennemsnittet, med undtagelse af Grækenland og Portugal. Husstandsindkomsten i Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien er under en tredjedel af EU-gennemsnittet, hvor omvendt den gennemsnitlige husstandsindkomst i Luxembourg er mere end dobbelt så høj som gennemsnittet i EU.

Forskellene inden for landene er betydelig. Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Tyrkiet har de største indkomstiligheder: indkomsten for de rigeste 20 % af befolkningen i begge disse lande er omkring 10 gange højere end indkomsten for de fattigste 20 %. I EU er Letland

Figur 3: Husstandens gennemsnitlige ækvivalensindkomst efter land – relativt niveau i 2006 (EU27=100)

Bemærkninger: Ækvivalensindkomster gør det muligt at sammenligne husholdninger af forskellig størrelse og sammensætning.

det mest ulige land, hvor de rigeste letter tjener omkring otte gange så meget som de fattigste. I den anden ende af skalaen er Danmark, Slovenien, Bulgarien og Sverige meget mere lige, hvor de rigeste borgere i disse lande kun tjener omkring fire gange så meget som de fattigste.

Ikke overraskende har borgere, der er uden job, i gennemsnit en meget lavere indkomst end borgere, der er i lønnet beskæftigelse – nemlig en ækvivalensindkomst for husstandene, der ligger på omkring halvdelen af de beskæftigedes indkomst. Derudover har - som også andre EU-statistikker bekræfter det - kvinder, lavtuddannede, folk med dårligt helbred eller enker/enkemænd eller fraskilte ligeledes en lavere husstandsindkomst.

Nødvendighedsvarer i husholdningerne og afsavn

Den europæiske undersøgelse af livskvalitet giver en række ikke-monetære indikatorer for levestandard og materielle vilkår. Borgerne blev spurgt, om de savnede et udvalg af seks goder, som de ikke havde råd til at anskaffe sig.¹ Efter denne målestok fremkommer der klare og væsentlige forskelle mellem og i de europæiske lande. I nogle af de fattigste CC3- og NMS12-lande lider mennesker med højere indkomster fortsat større afsavn end de dårligere stillede borgere i nogle af EU15-landene. I Tyrkiet, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien samt Bulgarien lider de rigeste borgere f.eks. større afsavn end de fattigste borgere i Nederlandene, Sverige og Luxembourg.

Forskelle i relation til afsavn varierer også væsentligt inden for landene: i Rumænien savner de fattigste i gennemsnit fire af livsfornødenhederne, mens de rigeste kun mangler én. I modsætning hertil er forskellen i Sverige og Danmark næsten ikke-eksisterende, hvilket skyldes, at kun meget få mennesker oplever multiafsavn. Andelen af mennesker, der ikke havde råd til fem eller seks af basisfornødenhederne, er fem gange højere i NMS-landene end i EU15. Generelt er EU15-landene kendetegnet ved en meget højere grad af lighed end deres NMS12-naboer og kandidatlandene; imidlertid er forskellene i Grækenland og Portugal mere lig forskellene i NMS12-landene.

Håndtering af manglende indkomst

Husholdningerne kan forsøge at håndtere utilstrækkelig indkomst på flere forskellige måder: ved at producere fødevarer til eget forbrug, bo flere generationer sammen i husholdningen og derved dele omkostningerne eller søge hjælp hos venner eller slægtninge uden for hjemmet. Alle disse initiativer er meget mere udbredte i de mere fattige lande. F.eks. dyrker omkring halvdelen af alle husholdningerne i NMS12- og CC3-landene (med undtagelse af Cypern og Malta) deres egne fødevarer. Omvendt er det kun ca. en ud af fem husholdninger i Østrig, Belgien eller Tyskland, der gør dette. Ca. 27 % af husholdningerne i Rumænien og 25 % i Litauen modtager hjælp enten i form af penge eller mad fra mennesker uden for husholdningen, i modsætning til 9 % af husholdningerne i EU15, mens 21 % i Kroatien og 30 % i Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien af de fattigste husholdninger omfatter tre generationer af familien, der bor sammen.

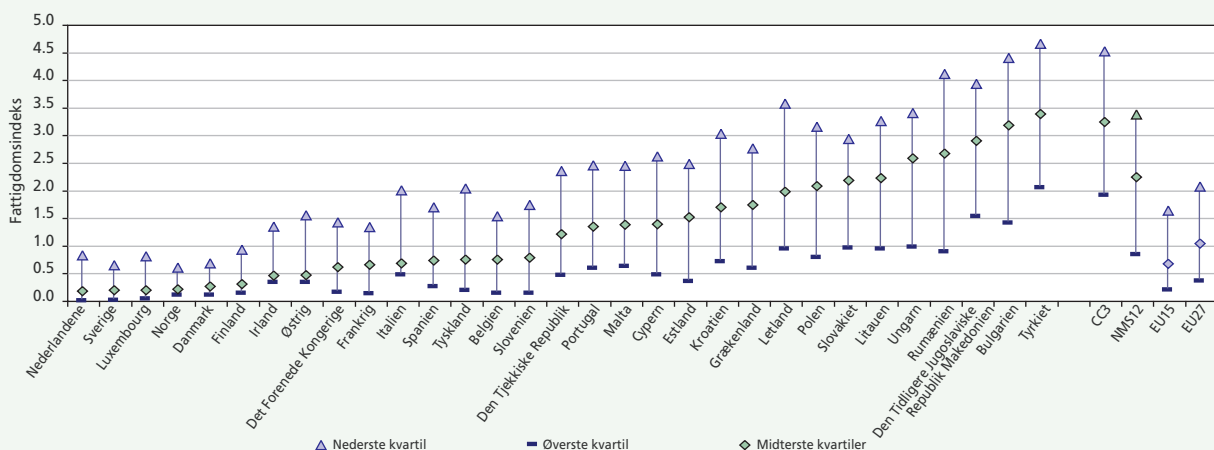
Familie

Resultater af den anden europæiske undersøgelse af livskvalitet understreger omfanget af familiens inddragelse i børne- og ældreplejen, og at det for de fleste mennesker fortsat er familien, man først henvender sig til for at få personlig hjælp i krisesituationer. Dette understreger familierelationerne som det vigtigste aspekt af livskvalitet.

Ansvar i husholdningen deles ikke ligeligt mellem mænd og kvinder, og kvinder vil sandsynligvis angive en større inddragelse i plejen i dagligdagen. Kvinder bruger også mere tid på de daglige gøremål. I EU27 beretter kvinder, at de bruger 33 timer om ugen og mænd over 18 timer på pleje og opdragelse af børn, mens kvinder tilbringer 18 timer om ugen på madlavning og rengøring, i forhold til mændenes 10 timer om ugen.

De fleste europæere tilbringer mindre tid med at pleje ældre og handicappede slægtninge eller deltager i frivillige eller velgørende aktiviteter – mindre end en gang om ugen - end de bruger på husligt arbejde. I EU27 beretter de

Figur 4: Gennemsnitligt fattigdomsindeks efter indkomstkvartil, efter land

Bemærkninger: Fattigdomsindekset går fra ingen (for ingen punkter mangler) til seks (for alle seks punkter mangler).

¹ Holde boligen tilpas opvarmet, en årlig ferie, udskiftning af nedslidte møbler, et måltid bestående af kød hver anden dag, nyt tøj, invitere gæster hjem til et glas eller et måltid.

Tabel 1: Daglig pleje og daglige gøremål, efter køn og landegruppe (%)

	EU27		EU15		NMS12		CC3	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Pleje og undervisning af børn	25	35	24	34	27	39	10	45
Madlavning og husarbejde	29	79	31	81	21	72	11	78
Pleje af ældre/handicappede familiemedlemmer	4	9	3	9	5	8	4	8

Q0,36. Hvor ofte beskæftiger du dig med følgende i din fritid? Figurene angiver procentdelen af folk, der beretter, at de udfører pleje eller daglige gøremål hver dag.

mænd, der deltager i dette arbejde, at de tilbringer i gennemsnit 11 timer om ugen, og kvinder bruger 15 timer på pleje af ældre eller handicappede slægtninge, mens mænd deltager i frivillige eller velgørende aktiviteter i gennemsnit syv timer om ugen og kvinder seks timer om ugen.

Europæerne har regelmæssig og hyppig kontakt med andre familiemedlemmer og med deres venner. Halvdelen af alle EU27-borgere med børn, der bor uden for husstanden, beretter om direkte kontakt ansigt-til-ansigt med et eller flere af deres børn mindst hver dag eller hver anden dag.

Kontakt over telefonen eller pr. e-mail er blevet almindelig, og mere end 75 % af de samme borgere beretter om sådanne kontakter med deres børn mindst en gang om ugen og næsten halvdelen om kontakt mindst hver dag eller hver anden dag.

Samlet set beretter mennesker om en høj grad af tilfredshed med deres familieliv, og i mindre omfang, med deres sociale liv – selv om begge er knyttet sammen med indkomst.

Balance mellem arbejde og fritid

Indsatsen for at give borgerne mulighed for at udvikle en form for balance mellem familieliv, personlige forpligtelser og arbejdslivet har fået en central placering i den socialpolitiske debat.

Det at være i arbejde forøger generelt tilfredsheden med tilværelsen betydeligt. Grundlæggende beretter arbejdsløse normalt om en meget større grad af ulykkelighed og depression end de mennesker, der er i arbejde. Da arbejdet optager en betydelig del af menneskers tilværelse, har

kvaliteten af ens arbejde en virkning på livskvaliteten. Muligheden for at kunne forene kravene fra arbejdspladsen, familieforpligtelserne og det sociale liv – det vil med andre ord sige opretholde en bæredygtig balance mellem arbejde og fritid – forbedrer klart europæernes tilfredshed med tilværelsen.

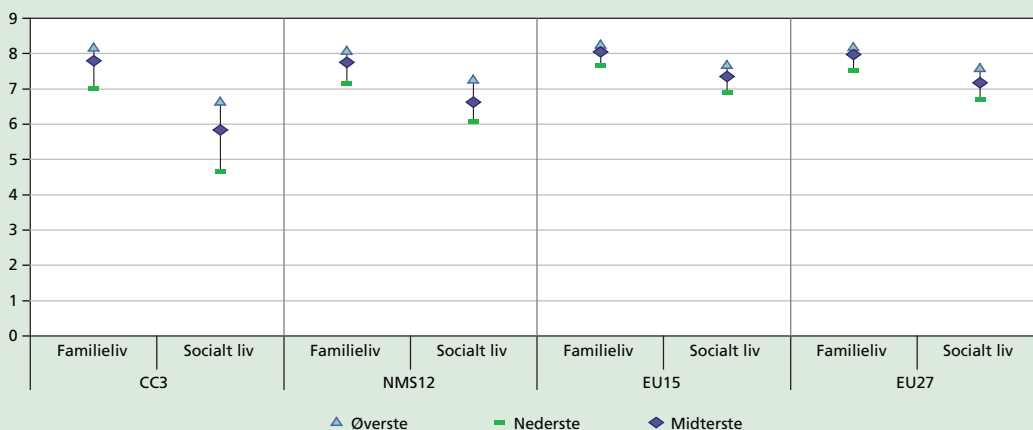
Næsten halvdelen (48 %) af borgerne i lønnet beskæftigelse i EU27 siger, at de mindst flere gange om måneden er for trætte på grund af deres arbejde til at udføre de daglige gøremål, mens næsten en fjerdedel (22 %) siger, at de er for trætte flere gange om ugen.

Lidt færre arbejdstagere siger, at de havde vanskeligt ved at leve op til deres familiemæssige forpligtelser på grund af den mængde tid, de bruger på at arbejde: 29 % anfører, at dette sker mindst flere gange om måneden, og for 11 % er dette tilfældet flere gange om ugen. Der er ikke nogen generelle forskelle mellem mænd og kvinder, til dels fordi vanskelighederne med balancen mellem arbejde og fritid hænger klart sammen med antallet af timer, man arbejder.

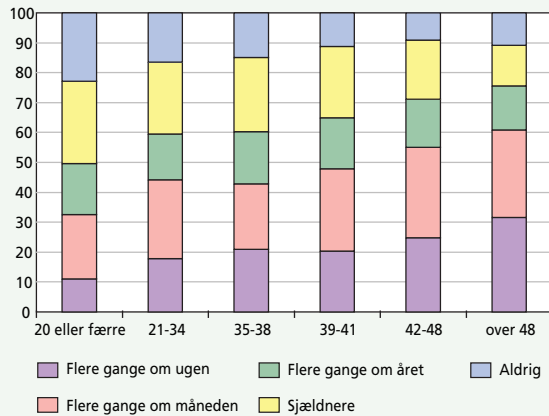
For Europa som helhed synes problemerne med balancen mellem arbejde og fritid at være mest almindeligt forekommende i det sydøstlige Europa.

- I Kroatien og Grækenland siger lidt over 70 % af arbejdstagerne, at de er for trætte til at udføre de daglige gøremål mindst flere gange om måneden, og lidt over halvdelen af arbejdstagerne i CC3 – Kroatien, Tyrkiet og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien – har vanskeligt ved at leve op til deres familiemæssige forpligtelser, fordi deres arbejde optager så meget af deres tid.

Figur 5: Gennemsnitlig tilfredshed med familie- og socialt liv, efter kvartil

Figur 6: Det omfang, i hvilket borgerne er for trætte til at udføre daglige gøremål, efter arbejdstimer (%)

Q11. Hvor ofte, i løbet af sidste år, har du oplevet følgende? (1. Flere gange om ugen, 2. Flere gange om måneden, 3. Flere gange om året, 4. Sjældnere, 5. Aldrig, 6. Ved ikke); Jeg er kommet hjem fra arbejde og været for træt til at udføre de daglige gøremål.

Q6. Hvor mange timer om ugen arbejder/arbejdede du typisk (i dit primære job), inklusive lønnet eller ulønnet overarbejde?

“Ved ikke” svar er ikke medtaget i analysen.

- Negative virkninger på fritiden synes at være mindst udbredte i Belgien, Italien, Tyskland, Nederlandene og Norge, hvor færre end 40 % beretter, at de er for trætte mindst flere gange om måneden til at udføre de daglige gøremål.
- I Finland, Frankrig og Sverige har 20 % af arbejdstagerne vanskeligt ved at leve op til deres familiemæssige forpligtelser mindst flere gange om måneden på grund af den tid, de bruger på at arbejde.

I betragtning af beskæftigelsessituationen og arbejdstidsordningerne for mænd og kvinder forekommer det, at mænd i mange lande og især kvinder tilpasser deres valg på arbejdsmarkedet til deres personlige forhold (f.eks. ved at have fuldtids- eller deltidsarbejde). Mennesker, der arbejder flere betalte timer, giver udtryk for flere problemer med balancen mellem arbejdsliv og fritid. Over en fjerdedel af arbejdstagerne i EU føler, at de tilbringer for lang tid på arbejdet, hvilket oftere er tilfældet for mænd end for kvinder.

Sundhed og sundhedsvæsen

Sundhed er vigtigt for europæerne: 81 % af EU's borgere sagde, at et godt helbred var 'meget vigtigt' for deres livskvalitet. Men kun i gennemsnit 21 % af borgerne bedømmer deres helbred som 'meget godt', mens 46 % bedømmer det som 'godt', 25 % som 'rimeligt' og 8 % som 'dårligt eller meget dårligt'. Flere mennesker bedømmer deres helbred som 'dårligt eller meget dårligt' i CC3 og NMS12 end i EU15: I alle NMS12-landene og CC3-landene beretter flere kvinder end mænd, at de lider af dårligt helbred. I EU15 er der imidlertid ikke nogen konsekvent forskel i denne henseende.

Indberetning om dårligt helbred hænger ikke overraskende sammen med stigende alder: i EU27 var det færre end 2 % af befolkningen mellem 18 og 34, der berettede om dårligt helbred, i forhold til 18 % af de 65-årige eller derover. Situationen for de ældre er i NMS12 endnu værre: 34 % rapporterer om dårligt helbred i forhold til 15 % af samme aldersgruppe i EU15.

I alle lande rapporterer fattige mennesker oftere om dårligt helbred: i gennemsnit rapporterer 14 % af dem i den nederste indkomstkvarantil om dårligt helbred sammenholdt med 4 % af befolkningen i den øverste kvartil. I nogle lande – Bulgarien, Kroatien, Ungarn, Letland og Portugal – lider 30 % eller mere af borgerne i den laveste indkomstkvarantil af dårligt helbred. Sociale uligheder parret med dårligt helbred og handicap har bidt sig fast og griber om sig.

Psykisk sundhed

Psykisk sundhed er et nøgleelement i trivsel og livskvalitet. Der findes markante forskelle mellem de enkelte lande for så vidt angår den samlede psykiske sundhed (baseret på et kort WHO-indeks). Den højeste score for god psykisk sundhed findes i EU15 og Norge, hvor befolkningen i Norge har det højeste gennemsnit på 70. Tyrkiet ligger i bunden med 47, fulgt af Malta, Rumænien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Letland (alle mellem 53 og 55). Rangordenen afspejler ikke nødvendigvis et lands placering for så vidt angår den samlede sundhedstilstand: både Cypern og Malta scorer lavere, end hvad der kunne forventes, mens Ungarn scorer højere med hensyn til den psykiske sundhed generelt.

I andre henseender er mønstrene for psykisk sundhed og sundhedstilstanden generelt imidlertid ens: den psykiske sundhed synes at være dårligere blandt ældre, har en tendens til at være bedre for mennesker med højere indkomst – tydeligst i CC3 og NMS12 – og er noget bedre blandt mænd i forhold til kvinder.

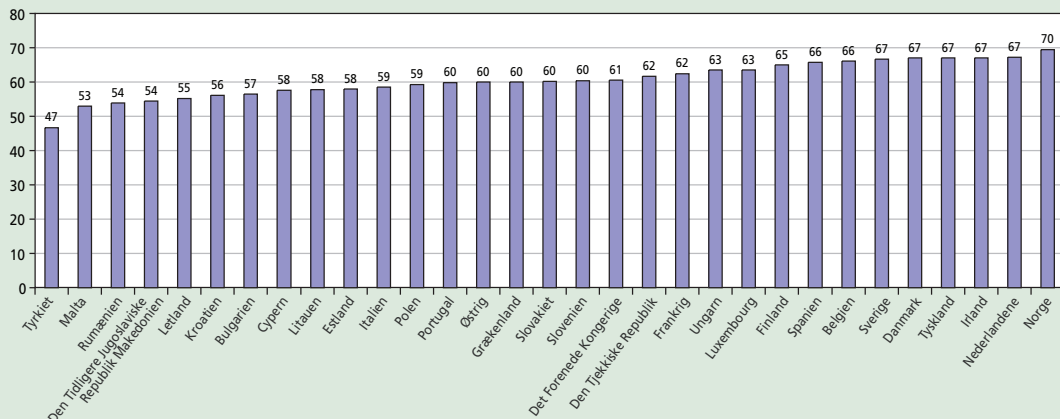
Sundhedsvæsen

Forhold omkring adgang til og kvaliteten af sundhedsvæsenet er meget vigtige for den sociale beskyttelse. Et stort antal europæere melder om vanskeligheder ved at få adgang til sundhedsydelser. F.eks. føler mere end 25 % af befolkningen, at de er for langt væk fra deres læge eller hospital, flere end 38 % oplever forsinkelser med at få tid til en konsultation, og mere end 27 % har problemer i forhold til udgifterne til et lægebesøg.

Mennesker med lav indkomst har flere vanskeligheder ved at få adgang til tjenesteydelser end mere velhavende mennesker, og denne forskel er mere markant i CC3 og NMS. For 31 % af folk i den nederste indkomstkvarantil i EU15 udgør det at komme til læge et problem. Dette skal sammenholdes med 17 % i den øverste kvartil. For NMS er de tilsvarende tal henholdsvis 43 % og 29 %, og for CC3 henholdsvis 48 % og 22 %.

Generelt synes mennesker i EU15 at bedømme sundhedsydelser højere end andre europæere. I EU15 vurderes sundhedsydelser mindst positivt i Middelhavslandene (med undtagelse af Spanien) og Irland. I de fleste lande bedømmer borgerne børnepasningsordninger som bedre end ordningerne for ældrepleje.

Figur 7: Indeks for psykisk sundhed, efter land (%)

Indeks for psykisk sundhed: Q46.1– Q46.5. Du bedes venligst angive hvordan du har haft det i løbet af de sidste 2 uger i forhold til hvert udsagn – Jeg har følt mig glad og ved godt mod; Jeg har følt mig rolig og afslappet; Jeg har følt mig aktiv og energisk; Jeg vågnede og følte mig frisk og udhvilet; Min dagligdag har været fyldt med ting, der interesserer mig (hele tiden, det meste af tiden, mere end halvdelen af tiden, mindre end halvdelen af tiden, noget af tiden, på intet tidspunkt); samlet score af alle udsagn (0–5), multipliceret med 4 for at få en procentsats af 100.

Boligforhold, miljø og samfundets kvalitet

Egen bolig

Mønstrene for ejerskab af egen bolig varierer over hele Europa. I NMS ejer omkring tre fjerdedel af befolkningen deres egen bolig uden boliglån (denne procentsats stiger til over 80 % i Rumænien, Bulgarien og Litauen). I EU15 ejer i gennemsnit 40 % deres egen bolig, hvor de højeste procentsatser ses i Italien og Grækenland. Privat udlejning er mindre udbredt i NMS12, hvor kun omkring 5 % er lejere, sammenlignet med et gennemsnit på 19 % i EU15, hvorimod sociale boliger er mest udviklede i Østrig, Tyskland, Letland, Nederlandene og Polen, hvor mere end 15 % af befolkningen bor i socialt eller kommunalt boligbyggeri. Det er mere udbredt at være lejer i byområder, og ikke overraskende er det oftere tilfældet for unges vedkommende.

Boligernes kvalitet

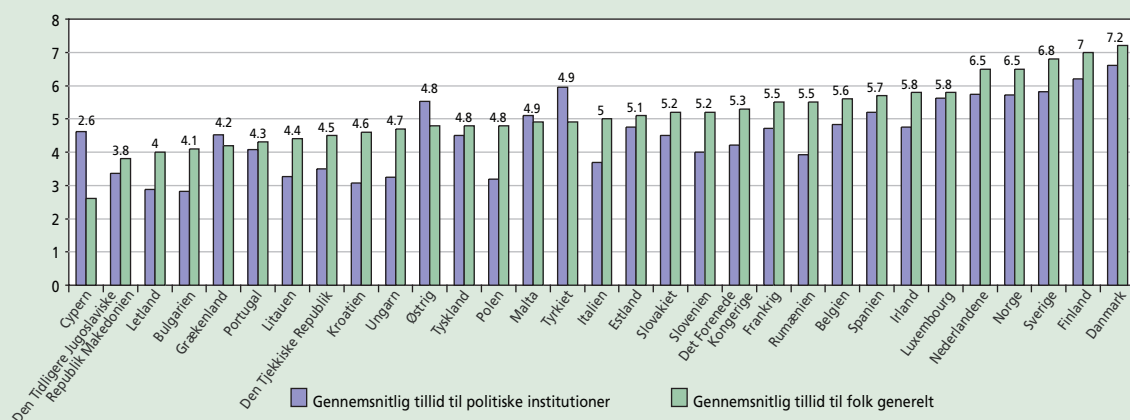
Den overordnede kvalitet af boligmassen er bedre i EU15 end i NMS12 eller kandidatlandene: Kun 9 % af

befolkningen i Finland har to af de seks nøgleproblemer med hensyn til deres boligforhold, sammenlignet med 42 % af befolkningen i Rumænien.² Ikke overraskende er der en forbindelse mellem husstandsindkomst og opfattelsen af utilstrækkelige boligforhold, der er stærkere i NMS og CC3 end i EU15. Fugt eller utætheder er et problem, som 29 % af befolkningen står med i nederste indkomstkvaril i NMS, i modsætning til 8 % af den del af befolkningen, der befinder sig i øverste indkomstkvaril. I EU15 lider 18 % af husholdningerne i nederste kvartil under fugt eller utætheder, sammenlignet med 9 % af de rigeste husholdninger. Af dem i nederste indkomstkvaril i NMS12 mangler 28 % bad eller bruser.

Nærmiljø

Der er markante forskelle med hensyn til, hvordan europæerne opfatter kvaliteten af deres nærmiljø. I Italien var 83 % af befolkningen utilfreds med to eller flere af seks centrale aspekter af nærmiljøet,³ tæt fulgt af Bulgarien (82 %), Polen (79 %) og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien (77 %). Befolkningen i NMS12 har den største sandsynlighed for klager på flere områder over

Figur 8: Tillid til folk og tillid til politiske institutioner, efter land (%)

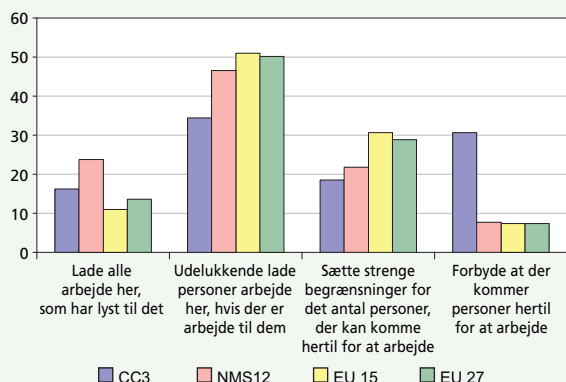
Spørgsmål 23: Generelt set, mener du, at man kan stole på folk, eller mener du, at man altid skal være forsigtig med at stole på andre folk? Du bedes angive dit svar ved hjælp af en 10-punktskala, hvor 1 betyder at "man aldrig kan være for forsigtig", og 10 betyder, at "man kan stole på de fleste".

Spørgsmål 27,1: Hvor stor tillid har du personligt til følgende institutioner? Du bedes angive dit svar på en skala fra 1 til 10, hvor 1 betyder, at "du slet ikke har tillid til institutionerne", og 10 betyder at "du har fuldstændig tillid til institutionerne". (NATIONALITET) parlamentet, regeringen, de politiske partier.

² De seks mulige problemer er: pladmangel; råd i vinduer, døre eller gulve; fugt eller utætheder i vægge eller tag; manglende indendørs toilet med skyl; manglende bad eller bruser og manglende udendørs arealer.

³ Larm, luftforurening, mangel på adgang til grønne områder, drikkevandskvaliteten, kriminalitet/vold, skrald eller affald i gaderne.

Figur 9: Holdninger til indvandrere, efter landegruppe (%)

Spørgsmål 26: Angående de personer, der kommer hertil for at arbejde. Hvilket af følgende synes du regeringen bør gøre?

deres nære nabolag, mens befolkningerne i de nordiske lande samt Østrig, Tyskland og Nederlandene er de mindst utilfredse.

Samfundets kvalitet

Tillid til andre mennesker og institutioner

På spørgsmålet om graden af tillid til andre mennesker på en skala fra 1 til 10 giver befolkningerne i de nordiske lande og Nederlandene udtryk for den højeste grad af tillid (med en placering på mellem 6,5 og 7,2). Mennesker, der bor i Cypern, udtrykker den laveste grad af tillid (med kun 2,6), fulgt af Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien (med 3,8).

Arbejdsløse har mindre tillid til andre, og det samme gælder i andre udsatte grupper – f.eks. grupper med dårligt helbred eller eneforsørgere. Alder spiller ligeledes en rolle, men den er ikke ensartet over alle lande. Hvor gruppen af personer på 65 år eller derover i EU15- og CC3-landene er den mest tillidsfulde aldersgruppe, er det i NMS12-landene aldersgruppen mellem 18 og 34 år, der er den mest tillidsfulde, hvilket måske afspejler de forskellige virkninger på aldersgrupperne af den økonomiske omstillingsproces.

Graden af den tillid, som mennesker føler over for andre mennesker, afspejler ikke altid den grad af tillid, som de har over for offentlige institutioner, f.eks. parlamentet, regeringen og de politiske partiers. Befolkningerne i de østeuropæiske NMS12-lande – samt i Italien og Portugal – har mindst tillid til deres politiske institutioner. Borgere i de nordiske lande, og i Tyrkiet har den største tillid til deres institutioner.

Konflikter mellem samfundsgrupper

Respondenterne blev bedt om at anføre graden af konflikter mellem forskellige grupper i deres land. Konflikterne mellem rig og fattig opfattes som mere påtrængende af borgerne i CC3 og NMS12 (hvilket kan afspejle større forskelle i kølvandet af disse landes overgang til markedsøkonomier.) Omvendt er borgerne i EU15 oftere bekymret over konflikter mellem forskellige race- eller etniske grupper, hvilket kan afspejle den større indvandring, der har fundet sted i disse lande igennem de sidste årtier.

Metoder

Data til den anden europæiske undersøgelse om livskvalitet blev indsamlet i slutningen af 2007 i de 27 EU-medlemsstater, de tre kandidatlande (Kroatien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Tyrkiet) og Norge. Der opstilles gennemsnit for fire landegrupper: de nuværende 27 medlemsstater (EU27), de 15 lande, der blev medlemsstater før 2004 (EU15), de 12 lande, der blev medlemsstater i 2004 og 2007 (NMS12), og de tre nuværende kandidatlande (CC3).

Alle gennemsnittene er vægtet efter befolkningstal. Det betyder, at gennemsnittene for landegrupperne (EU15/NMS12/CC3) fuldt ud afspejler befolkningsstørrelsen i de enkelte lande. Polen og Rumænien dominerer derfor landegennemsnittene for NMS12 og Tyrkiet gennemsnittene for CC3. Derfor skal læseren have det i erindring, at et specifikt tværnationalt gennemsnit ikke nødvendigvis deles af majoriteten af landene i deres respektive gruppe, fordi gennemsnittet afspejler de meget forskellige befolkningsstørrelser i de respektive lande.

Yderligere oplysninger

Teresa Renehan, informationskontaktperson:
ter@eurofound.europa.eu

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene,
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Irland
Tlf.: (+353 1) 204 31 00

E-mail: postmaster@eurofound.europa.eu
Website: <http://www.eurofound.europa.eu>

Publikationskontoret

Publications.europa.eu